رابطهٔ آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان

 $^{\text{``}}$ سیده منصوره حکاک $^{\text{``}}$ ، شکوفه کاظمی $^{\text{``}}$ و علیرضا کاکاوند

چکیدہ

اینترنت کیفیت زندگی و بهزیستی بسیاری از افراد را ارتقا می دهد، اما استفاده بیش از اندازه از آن پیامدهای نامطلوبی برای سلامت روان و رشد آنها دارد. هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطهٔ میان آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای با اعتیاد به اینترنت بود. روش پژوهش توصیفی از نـوع همبسـتگی بود. جامعهٔ آماری شامل دانشجویان دانشگاه بینالمللی امام خمینی قزوین در سال تحصیلی ۱۳۹۶–۱۳۹۵ بود. ۲۹۵دانشجو به روش نمونه گیری تصادفی خوشهای انتخاب شدند و به پرسشنامههای مورد نظر پاسخ دادنـد. ابـزار پژوهش پرسشنامهٔ اعتیاد به اینترنت یانگ، پرسشنامهٔ تجارب تجزیهای برنشتاین و پوتنام و پرسشنامهٔ کودک آزاری و بی توجهی نوروزی چهارقلعه بود. تحلیل داده ها با استفاده از همبستگی گشتاوری پیرسون و رگرسیون چند متغیره استاندارد انجام شد. نتایج نشان دادکه بین اعتیاد به انترنت و اسیب های کودکی همچون انکار، فیزیکی، عاطفی و ازار جنسی همبستگی مثبت وجود دارد. همه مقیاس های تجارب تجزیه ای یعنی نادیده انگاری، مسخ شخصیت بجز مسخ واقعیت با اسیب های دوران کودکی همبستگی مثبت و معنادار بودند. همچنین تحلیل رگرسیون در دو گروه دختر و پسر به تفکیک نشان داد که بین دو گروه از لحاظ اعتباد به اینترنت و متغیرهای پیش بین آن تفاوت وجود دارد. در دختران هر دو متغیر پیشبین، قادر به پیشبینی اعتیاد به اینترنت بودند، اما در پسران تنها آسیبهای کودکی قدرت پیش بینی داشت و این رابطه در پسران قوی تر از دختران است. بنابراین، به منظور پیشگیری و درمان اعتیاد به اینترنت می توان مداخلههایی با تمرکز بر آسیبهای کودکی و تجارب تجزیهای انجام داد.

كليد واژهها: آسيب كودكي؛ اعتياد به اينترنت؛ تجارب تجزيهاي

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بینالمللی
امام خمینی قزوین، قزوین، ایران. s.m.hakak.21@gmail.com

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین، قزوین، ایران

۳. دانشیار گروه روان شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین، قزوین، ایران.
تاریخ ارسال:۰۷-۸۰- ۱۳۹۶

مقدمه

اینترنت کیفیت زندگی و بهزیستی بسیاری از افراد را ارتقاء می دهد اما استفاده بیش از انـدازهٔ آن پیامدهای نامطلوبی برای سلامت روان و رشد آنها دارد(ارسلان ۱، ۲۰۱۷). ایـن اسـتفاده در میان دانش آموزان و دانشجویان به شکل چشم گیری در حال افزایش است و متأسفانه در مواردی آن قدر گسترش می یابد که جنبه های مختلف زندگی فرد را تحت الشعاع قرار می دهد. در این مورد که آیا می توان استفاده بیش از حد اینترنت را اعتیاد تلقی کرد یا نه بین دانشــمندان اختلاف نظرهایی وجود دارد. بعضی بر این اعتقاد هستند که اعتیاد تنها زمانی طرح میشود که فرد از مادهٔ شیمیایی استفاده کند، اما بعضی دیگر معتقدند که اعتیاد رفتاری- مانند قمار بازی بیمارگون-نیز وجود دارد(چو،کندرن و بلاند'، ۲۰۰۵). استفاده بیش از حــد اینترنــت از نظـر گروه دوم، اعتیاد است و آنها از ظهور پدیدهای نو به نام اعتیاد به اینترنت می دهند. اصطلاح اعتیاد به اینترنت را ابتدا روانیزشکی به نام گلدبرگ ٔ در سال ۱۹۹۵ طرح کرد(بیـدی و کارشکی، ۱۳۹۲). کندال^۵ در سال ۱۹۹۸، اعتیاد به اینترنت را نـوعی وابسـتگی روانـی بـه اینترنت، مستقل از نوع فعالیتی تعریف کرد که فرد انجام می دهد (چو و همکاران، ۲۰۰۵). دیویس ٔ (۲۰۰۱) اعتیاد به اینترنت را ناتوانی افراد در کنتـرل اسـتفاده اینترنـت مـیدانـد کـه در نهایت مشکلات روان شناختی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی پدید می آورد.

پژوهشها نشان دادند پیامدهای جسمی و روانی اعتیاد، به کاهش کیّفیت و رضایت زندگی می انجامد (شمس اسفندآباد، نادری، ۱۳۸۴). مفهوم اعتیاد رفتاری از دههٔ ۸۰ میلادی طرح شد؛ به نظر مارلت ۷ و همکاران، اعتیاد رفتاری به معنای یک رفتار(عادت) تکرار شونده است که خطر بیماری یا مشکلات فردی و اجتماعی را میافزاید. اطلاعات جدید دربارهٔ نظام پاداش مغز حاکی از این است که یاداش برای مغز، یاداش است چه ناشی از یک مادهٔ شیمیایی باشد و چه یک رفتار و هر جا که یاداشی وجود داشته باشد، این خطر وجود دارد که مغز اسـیر یـک

^{1.} Arslan

^{2.} Chou, Condron and Belland

^{3.} internet addiction

^{4.} Goldberg

^{5.} Kenedal

^{6.} Davis

^{7.} Marllat

جبر شود. شیوع این اعتیاد به اینترنت در کشورهای مختلف متفاوت بوده که ایس تفاوت، به تنوع در تعریف و نحوهٔ ارزیابی مربوط است. با نظر به پژوهشهای متعدد دربارهٔ همایندی اعتیاد به اینترنت و اختلالهای روانی این سؤال طرح شده که آیا اعتیاد به اینترنت باعث بروز سایر اختلالها شده است یا اختلالهای دیگر هستند که زمینهٔ بروز ایس اختلال را فراهم می کنند. این ارتباط مکرراً دیده شده، اما جهت آن مشخص نیست. مانند: اعتیاد به اینترنت و افسردگی(یانگ و راجرز، ۱۹۹۸؛ به نقل از بیدی و کارشکی، ۱۳۹۲) و همچنین اعتیاد به اینترنت با افسردگی اضطراب و ویژگیهای شخصیت مرزی ارتباط دارد(دالبوداک، کیونیت، سکیل و بلیژ ، ۲۰۱۴).

در تعدادی از پژوهشها میان اعتیاد به اینترنت و آسیبها یا بدرفتاریهای کودکی نینز ارتباط معنادار دیده شد. بر اساس نظریهٔ روانکاوی یکی از ریشههای اعتیاد به اینترنت شوکهای روانی و کمبودهای عاطفی دوران کودکی است(بیدی و کارشکی، ۱۳۹۲). براساس فرهنگ توصیفی انجمن روانشناسی آمریکا منظور از بدرفتاری به طور عام، تعاملهایی است که فردی به طور خشن، تحقیرآمیز یا تجاوزگرانه با انسانی دیگر یا با یک حیوان دارد(واندنبوس آ، ۱۳۹۱)، که شامل بی توجهی نازار جسمی، جنسی و عاطفی است. بی توجهی شایع ترین شکل بدرفتاری با کودکان است که به معنی عدم مراقبت و محافظت کافی از آنها است. آزار جسمی به هر عملی گفته می شود که سبب جراحت جسمی عمدی می شود، مثل: کتک زدن، سوزاندن و مسموم کردن. آزار جنسی به رفتار جنسی همراه با توسل به زور بین یک کودک و فرد بالغ یا دو کودک که یکی از آنها به طور چشمگیری بزرگتر بوده اطلاق می شود. آزار عاطفی یا روانشناختی یعنی انتقال این پیام به کودک که بی ارزش، معیوب، می شود. آزار عاطفی یا از انشار جسمی شدید یا سوءرفتار جنسی مکرر سبب تغییراتی در مغز حد از کودک داشتن. سوءرفتار جسمی شدید یا سوءرفتار جنسی مکرر سبب تغییراتی در مغز رو به رشد کودک می شود. بد رفتاری با کودک در درازمدت سبب افزایش خطر بروز چندین رو به رشد کودک می شود. بد رفتاری با کودک در درازمدت سبب افزایش خطر بروز چندین بیماری جسمی و رفتارهای پرخطر مثل: الکلیسم و سوءمصرف مواد می شود که این رفتارها

^{1.} Dalbudak and Seciland Bilge

^{2.} abuse

^{3.} Vandenbos

^{4.} neglect

خود مي توانند به افسردگي، بيكاري و روابط بي ثبات منجر شوند. كودك آزاري جسمي، عاطفي و بي توجهي، ارتباطي قـوي بـا اخـتلالات اضـطرابي و اخـتلالات خـوردن، اقـدام بـه خودکشی، مصرف مواد و رفتارهای پرخطر جنسی دارد(سادوک، سادوک و روئیز ۱۳۹۵). در یژوهشی این نتیجه بهدست آمد که عملکرد دختران آزار دیده هیجانی در مقایسه با کودکان عادی در آزمون بندر گشتالت، خرده آزمونهای وکسلر و آزمون ری، تفاوت معناداری دارد و میزان اختلال مغزی آنها به طور معناداری بیش از دختران عادی بود(نــوروزی، هاشــمی آذر و صرامی فروشانی، ۱۳۹۴). در پژوهشی دیگر یافته ها نشان داد که بدرفتاری عاطفی (۲۳درصد)، بدرفتاری جسمی (۲۷درصد) و بدرفتاری جنسی (۳۲درصد) در کودکی؛ تبیین کنندهٔ افسر دگی بیماران بزرگسال بودند(لعلی و عابدی، ۱۳۸۷). ارتباط معنادار میان بدرفتاری با کودک با اعتیاد به مواد و اعتیاد رفتاری مانند قماربازی بیمارگون مستند به پـژوهش.هـای متعـدد بـوده اسـت. بدرفتاری با کودک یکی از پیش بین های مهم مشکلات رفتاری مثل اعتیاد به اینترنت است. در پژوهشی این نتیجه بهدست آمد که دانش آموزان پسری که مورد انواع مختلف بـدرفتاری قـرار گرفتهاند، بیشتر در معرض اختلال استرس بعد از سانحه و اعتیاد به اینترنت قرار دارنـد. اعتیـاد به اینترنت برای آنها راهبرد مقابلهای ناسازگارانه در این شرایط بود(اچ سی، شـن، وی، فنـگ، هوانگ و هوا ، ۲۰۱۶). دالبوداک و همکاران(۲۰۱۴)، در پژوهش خود دربارهٔ دانشجویان ترکیهای رابطهٔ مثبت معنادار میان اعتیاد به اینترنت وآسیبهای کودکی (p< ٠/٠٠١) و سوءاستفاده عاطفی(p< ٠/٠٠١) پیدا کردند. در پژوهشی درخصوص دانـشآمـوزان دبیرسـتانی ۱۸ – ۱۹ ساله، اعتیاد به اینترنت مستقلاً با تجارب آسیبرسان در پسران مرتبط بود و نارسیایی هیجان به طور نسبی این رابطه را واسطه گری کرد(اسچیمنتی، پاسانیسی، کارتی، مارسا وگرانری، ۳، ۲۰۱۷). ارسلان(۲۰۱۷) رابطهٔ معناداری میان بدرفتاری روانشناختی و اعتیاد به اینترنت (r=٠/۲۱ ،p< ٠/٠٠١) گزارش کرد. در پژوهشی دیگر ارتباط میان سوء استفاده جنسی و اعتیاد به اینترنت در قالب یک مدل بررسی شد و این نتیجه بهدست آمـد کـه سـوء اسـتفاده جنسی به طور مستقیم و غیر مستقیم با واسطه عزّت نفس پایین و افسردگی بالا، اعتیاد به

^{1.} Sadock and Ruiz

^{2.} Hsieh, Shen, Wei, Feng, Ching, Huang and Hwa

^{3.} Schimmenti, Passanisi, Caretti, Marca and Granieri

اینترنت را پیش بینی می کند(کیم، پارک و پارک، ۲۰۱۷).

از طرف دیگر یکی از متغیرهایی که دریژوهشهای گوناگون با اعتیاد به اینترنت مرتبط بوده، تجارب تجزیهای است. براساس فرهنگ توصیفی انجمن روان شناسی آمریکا، حالت تجزیهای واکنشی به رویداد آسیبزا است که در آن فرد اجزاء حادثه را به دو دسته تقسیم می کند: اجزائی که می توان با آنها مواجه شد و اجزائی که به قدری مخرب هستند که اکنون نمي توان با آنها مواجه شد. اين اجزاء سركوب مي شوند، ولي اگر بعدها به واسطهٔ رويـدادهاي آسیبرسان مشابه، دروننگری یا رواندرمانی برانگیخته شوند می توان آنها را به یاد آورد(واندنبوس، ۱۳۹۱). تجزیه یکی از مکانیزمهای دفاعی از نوع نوروتیک است که به منظور اجتناب از ناراحتی های هیجانی، تغییری موقت، اما جدی در ماهیت احساس و هویّت شخصی ایجاد می کند و به عنوان دفاعی در مقابل ضربه و استرس های آسیبرسان ظاهر می شود(بهزادی نیا، ۱۳۹۰). همایندی این نشانهها با وابستگی به مواد و قماربازی بیمارگون دیده شده است(دالبوداک و همکاران، ۲۰۱۴). پیرژانت اولین کسی بود که اهمیت تجزیه را مورد توجه و مطالعه قرارداد و مشخص كرد كه تجزيه چگونه مي تواند به صورت انطباقي و غیرانطباقی به عنوان ابزاری برای مقابله باحوادث اَسیبزا استفاده شود(سجادی و دهقانیزاده، ۱۳۹۵). علاوه بر این، مفهوم تجزیه و استفاده از اینترنت و فضاهای مجازی قرابت معنایی دارند. در واقع وقتی فرد در اینترنت فعال است با واقعیت قطع ارتباط میکند، پس می تـوان بـه این مسأله رسید که استفاده از اینترنت نـوعی از حالـت تجزیـهای اسـت کـه باعـث کـاهش هوشیاری به واقعیتها و گذران وقت در محیطی مجازی می شود. دکتر یانگ نیز یکی از ریشههای اعتیادآور بودن اینترنت را، گریز از واقعیتهای ناخوشایند میداند. از نظر رویکرد رفتاری نیز یکی از دلایل تقویت کننده بودن اینترنت می تواند فرار از واقعیت ها باشد (بیدی و کارشکی، ۱۳۹۲). گمنامی افراد در اینترنت، فضای امن تری را برای آنها فراهم می کند و باعث جذب بیش تر آنها می شود (حسینی بهشتیان، ۱۳۹۱). برای فهم بهتر ایس ارتباط می توان به نظریهٔ بالبی اشاره کرد: از جمله مهمترین عوامل تعیین کننده شخصیت در بزرگسالی، کیفیت رابطه با مراقب یا مادر است. اگر با کودکان بدرفتاری شود از جمله آسیبهای وارده، عدم

^{1.} Kim and park

^{2.} dissociative expriences

دلبستگی ایمن با مادر است. این افراد دنیا را محیطی ناامن و استرسزا تصور کرده و توانایی مؤثر برای رویارویی با تنشهای زندگی ندارند (کیگان، یل، کارول و کانجر ۱۳۹۰). افراد معتاد به اینترنت افرادی خسته و ملولند، از اضطراب اجتماعی رنج میبرند و انزوا و جمع گریزی بیش تری دارند(نیمز ۲۰۰۸).

در یژوهشی رابطهٔ اعتیاد به اینترنت با متغیرهای مختلفی از جمله تجارب تجزیهای سنجیده شد و این نتیجه حاصل شد که تجربههای تجزیهای در افرادی که اعتیاد به اینترنت دارند، به طور معناداری بیش از کسانی است که فاقد اعتبادند و هرچه شدت اعتباد بسش تر باشد، ایس تجربهها نیز بیش تر بو دند(دالبو داک و همکاران، ۲۰۱۴). در دانشجویان کرهای بین اعتیاد به اینترنت و تجارب تجزیهای، رابطهٔ مثبت معنادار وجود داشت، هرچه شدت تجزیهٔ بالاتر بود، شدت وابستگی نیز بالاتر بود(لی، رو، یارک، سو، هناند و شفر ، ۲۰۱۶). در یژوهشی دیگر، یافتهها نشان داد که تمایل به فرار از واقعیت از طریق تجزیه و مصرف مواد، یک عامل خطر برای ابتلا به اعتیاد به اینترنت در افراد جوانتر بود(بیولاکتی، مانیسینی و ترومبینی ، ۲۰۱۷). ارتباط اعتیاد به اینترنت و تجارب تجزیهای در جمعیت بالینی در پژوهش برناردی و یالانتی (۲۰۰۹) و در جمعیت عمومی(کنان، آتوگ، ازستین و ایسملی ، ۲۰۱۲) ذکر شده است. اعتیاد به اینترنت، پدیدهای نوظهور است که سؤالهای زیادی در ذهن پژوهشگران ایجاد کرده و به اندازهٔ كافي شناخته شده نيست. همان طور كه مطرح شد حتى دربارهٔ اينكه ايـن مسـأله اعتیاد است یا نه اختلاف نظر وجود دارد. هم چنین این پژوهش از این نظر دارای اهمیت است که رابطهٔ بین اعتیاد به اینترنت با آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای در پژوهشهای داخلی مورد توجه نبوده است. انجام پژوهشهای نظری به جهت روشن شدن مفهوم اعتياد به اينترنت و بررسي رابطهٔ آن با متغيرها به اهل علم كمك ميكند تا با رفع ابهــام، این مشکل را بهتر شناخته و در جهت درمان و پیشگیری آن بهتر اقدام کننـد. بنـابراین، هـدف

^{1.} Kigan, Paul, Carroll and Kanjer

^{2.} Niemz

^{3.} Lee, Roh, Park, Soh, Hanand and Shaffer

^{4.} Biolcati, Mancini and Trombini

^{5.} Bernardi and Pallanti

^{6.} Canan, Ataoglu, Ozcetin and Icmeli

پژوهش حاضر بررسی این نکته بود که آیا آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای به عنوان عوامل احتمالی، آنقدر اهمیت دارند که بتوانند اعتیاد به اینترنت را در دختران و پسران پیش بینی کنند؟ به عبارت دیگر هدف این پژوهش دستیابی به فهم روشنی از چگونگی رابطه آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای با اعتیاد به اینترنت است. فرضیهها شامل این موارد هستند: - بین آسیبهای دوران کودکی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه وجود دادد.

- بین تجارب تجزیهای و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه وجود دارد.

- براساس آسیبهای دوران کودکی و تجارب تجزیهای می تـوان اعتیـاد بـه اینترنـت را در دانشجویان دختر و پسر پیش بینی کرد.

روش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی – همبستگی است. جامعهٔ آماری پـژوهش همهٔ دانشـجویان دانشگاه بینالمللی امام خمینی در سال تحصیلی ۹۶–۱۳۹۵ بودند. نمونه گیری به شیوهٔ تصادفی خوشهای انجام شد. با توجه به فرمول پلنت(84+50<N) حداقل نمونه باید ۱۰۶ باشـد(پلنت، ۲۰۰۹)، اما با هدف افزایش اعتبار بیرونی پژوهش حجم نمونه بزرگـتری انتخاب شد. بنابراین، نمونهٔ مورد نظر ۳۰۲ نفر از دانشجویان بودند، ولی به علت ناقص بودن برخـی از پرسشـنامهها تعداد نمونه به ۲۹۵ نفر رسید. دادههای بـهدسـت آمـده بـا توجـه بـه اهـداف، نـوع و آرایـش متغیرهای پژوهش با استفاده از همبستگی پیرسون، رگرسیون چندمتغیره اسـتاندارد و واریـانس میانگین گروهها تحلیل شد. ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامهٔ اعتیاد به اینترنت یانگ': این ابزار یکی از تستهای معتبر سنجش اعتیاد به اینترنت است که کیمبرلی یانگ آن را در سال ۱۹۹۸ ابداع کرده است. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه بوده و هدف آن سنجش میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف و طیف پاسخدهی آن به صورت لیکرتی است. با جمع نمرات نمرهٔ نهایی بهدست میآید. این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات قبلی (خارجی) باآلفای کرونباخ ۱۹۸۰ گزارش شده

است. از نسخهٔ فارسی این پرسشنامه در ایران نیزاستفاده شده و در پژوهشی دیگر پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۱۸/۱ و قاسمزاده با آلفای کرونباخ ۱/۸۸ تأیید کردهاند (به نقل از بحری، صادق مقدم، خدادوست، محمدزاده وبنفشه، ۱۳۹۰).

پرسشنامهٔ تجارب تجزیهای برنشتاین و پوتنام! در سال ۱۹۸۶، برنشتاین و پوتنام این ابزار را ساختند، مقیاس مذکور یک ابزار خودسنجی و غربالگری است که فراوانی تجربههای تجربههای را می سنجد. این پرسشنامه شامل ۲۸ تجربهٔ تجزیهای است و شرکت کنندگان باید بگویند که آیا در زندگی روزانهٔ خود این تجربهها برایشان رخ می دهد، پاسخ دهندگان خواسته شد که درصد اوقاتی را ذکر کنند که این تجربهها برایشان رخ می دهد، البته در حالتی که تحت تأثیر الکل یا دارو نباشند. این ابزار سه خرده مقیاس دارد که عبارتند از: تجزیهٔ نادیدهانگاری (برای مثال؛ یافتن چیزهای جدید بین وسایلتان که شما به یاد نمی آورید آنها را خریده باشید)، تجربیات مسخ شخصیّت (برای مثال؛ این احساس که بدنتان به شما تعلق ندارد) و مسخ واقعیت ، درگیری های تصوری و جذب شدگی (به عنوان مثال؛ بودن در یک مکان آشنا اما آن را غریبه قلمداد کردن). برنشتاین و پوتنام پایایی پرسشنامه را بودن در یک مکان آشنا اما آن را غریبه قلمداد کردن). برنشتاین و دهقانی زاده (۱۳۹۵)، همسانی درونی آن را ۲/۹۷ به دست آوردند. در داخل کشور پژوهش سیجادی و دهقانی زاده (۱۳۹۵)، همسانی درونی آن را ۲/۹۷ به دست آوردند.

پرسشنامهٔ کودک آزاری و بی توجهی ^۶:نوروزی این پرسشنامه را در انستیتو روانپزشکی تهران ساخته است. این ابزار علاوه بر بخش اطلاعات شخصی، دارای ۴ زیر مقیاس (بی توجهی ۲، آزار جسمی ^۸، عاطفی ۹ و جنسی ^{۱۱}) و جمعاً ۳۰ گویه است، نمرهٔ هر زیر مقیاس با جمع نمرات مربوطه به دست می آید (نوروزی، ۱۳۷۲). ضریب پایایی با روش آلفای

^{1.} Bernstein & Putnam dissociative expriences questionaire

^{2.} amnestic dissociation

^{3.} depersonalization

^{4.} derealization

^{5.} absorbtion

^{6.} Norouzy child abuse and neglect questionaire

^{7.} neglect

^{8.} physical abuse

^{9.} affective

^{10.} sexual abuse

کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۲ بهدست آمد.

روش اجرای پژوهش: نمونه گیری به صورت تصادفی خوشه ای انجام شد. به این ترتیب که ابتدا چند دانشکده به طور تصادفی انتخاب شد، سپس تعدادی کلاس به تصادف از دانشکده ها انتخاب و پس از تشریح اهداف و جلب مشارکت و همکاری شرکت کنندگان تمامی پرسشنامه ها همزمان توزیع شد. ضمناً قبل از دادن پرسشنامه از شرکت کنندگان پرسیده می شد که آیا استفاده مداوم از اینترنت دارند و اگر جواب آنها مثبت بود وارد پژوهش می شدند.

يافتهها

ویژگیهای جمعیت شناختی: میانگین سنی شرکت کنندگان ۲۲/۹۷ سال با انحراف استاندارد ۳۲/۶۰ بود. ۱۶۳ نفر(۱۴۳۰ درصد) را پسران تشکیل می دادند. نتایج در ادامه ارائه می شود.

جدول ۱ نشان می دهد که بالاترین میانگین خرده مقیاسهای تجارب تجزیهای مربوط به جذب شدگی و بالاترین میانگین آسیبهای کودکی مربوط به بی توجهی است.

جدول ۱: شاخصهای توصیفی متغیرهای مورد پژوهش (تعداد ۲۹۵ نفر)

انحراف معيار	میانگین	متغيرها
۱۳/۳۰	41/89	اعتياد به اينترنت
14/99	17/70	نادیدهانگاری
180/AV	19/V9	مسخ واقعيت
\ * /V۶	Y0/98	جذب شدگی
7/V۵	9/17	بی تو جّهی
1/47	•/9.4	آزار جسمى
1/VA	٣/۵۵	آزار عاطفى
1/V9	1/A9	آزار جنسی

طبق جدول ۲ بیشترین همبستگی اعتیاد به اینترنت با نادیدهانگاری(زیرمقیاس تجارب تجزیهای) و آزار جنسی است. بیش ترین همبستگی بین جذب شدگی و نادیدهانگاری است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی متغیرهای اندازهگیری شده (سطح معناداری۰/۰۰۱)

آزار جنسمي	آزار عاطفي	آزار جسمي	يو رخ يې	جن ^{ن ش} دگی	مسخ واقعيت	ناديىدەانگارى	اعتیاد به اینترنت	متغيرها
							١	اعتياد به
								اينترنت
				1		1	**/4٣	ناديدهانگاري
			1		1/	**/11	-• /₩•	مسخ واقعيت
				1	**/*9	*•/ ۵ ٩	*•/ * *	جذبشدگي
				*•/ Y A	•/•٣	*• /۲1	*•/٣ ۴	بى تو جھى
		1	*•/٣٢	*•/10	•/•۶	**/٢١	**/ 79	آزار جسمى
	١	*•/٣١	*•/49	*•/٣١	-•/•۴	** ,۲٩	*•/٣4	آزار عاطفى
	,*9	•/11	*•/ \ Y	*•/٣٢	•/•۴	**/	**/41	آزار جنسی

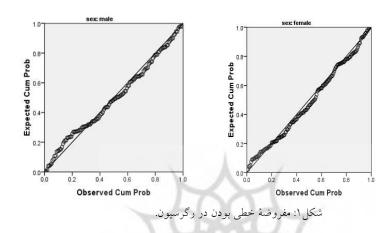
*P<•/••\

طبق جدول ۳ در هر دو آزمون، سطوح معناداری آمارهها بزرگ تر از ۰/۰۵ است، لذا پیش فرضها رعایت شده است. آزمون لوین، همگنی واریانسها و آزمون کولموگروف⊢سمیرنوف نیز توزیع بهنجار را نشان میدهد.

حدول۳: پیش فر ض های تحلیل رگر سبون

Sig	df 2	df 1	آماره لوین
•/17	798	1	٢/٣١
N	sig	Z	آزمون كولموگروف-اسميرنوف
147	•/٢	1/•٧	مرد
188	•/1٣	1/10	زن

درنمودار ۱ رگرسیون احتمال هنجار شده معیار باقیمانده در متغیر وابسته متغیر وابسته:اعتیاد به اینترنت دیده می شود. با توجه به شکل زیر مفروضهٔ خطی بودن دادهها در این پژوهش تأیید می شود.

طبق جدول ۴ مدل رگرسیون استفاده شده معنادار است. گروه پسران با ضریب تعیین ۴۳/۰ بیش تر متغیر وابسته را پیش بینی می کند. ضریب تعیین در دختران ۲/۲۹ است.

جدول ۴: نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون برای دو گروه دختر و پسر

دوربين- واتسون	Sig	F	R Square	R	پارامتر رگرسیون
1/۵	•/••1	14/48	•/۴٣	•/80	پسر
١	•/••	1/49	•/٢٩	•/04	دختر

نتایج جدول ۵ نشان می دهد که در پسران مؤلّفه آزار جنسی (زیرمقیاس آسیب های کودکی) با ضریب بتای ۴۸، بیش ترین پیش بینی را دارد. مؤلّفه های تجارب تجزیه ای پسران نمی توانند اعتیاد به اینترنت را پیش بینی کنند. در دختران سه مؤلّفه نادیدهانگاری، بی تـوجهی و آزار جنسی می توانند اعتیاد را پیش بینی کنند که مؤلّف نادیدهانگاری (زیرمقیاس تجربههای تجزیهای) با ضریب بتای ۰/۳۴ بیش ترین توان پیش بینی را دارد.

در هر دو جنس آسیبهای کودکی قادر به پیش بینی اعتیاد به اینترنت است. در پسران آزار جنسی و در دختران بی توجهی با ضریب بتای ۲۳ درصد، سهم بیشتری در پیش بینی دارد. در پسران در مقایسه با دختران آسیبهای کودکی بیشتر قادر به پیش بینی اعتیاد به اینترنت است. تجارب تجزیهای تنها در دختران می تواند اعتیاد به اینترنت را پیش بینی کند. تجزیه در دختران بیش از آسیبهای کودکی، می تواند اعتیاد به اینترنت را پیش بینی کند.

جدول۵: خلاصهٔ نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیونی دادهها

Vif	Sig	В	T	Beta	متغير	
Y/•V	•/1٨	•/1٣	1/77	•/1٣	نادیدهانگاری	
1/18	•/٧۵	•/•٢	•/~•	•/• ٢	مسخ واقعيت	
1/A1	•/٣١	•/•V	١	•/•٩	جذبشدگی	
1/11	٠/٠۵	٠/٧۵	1/91	·/ \ V	بى تو جهى	
1/47	•/•٨	1/14	1/٧1	•/14	آزار جسم <i>ی</i>	
7/•7	•/ / V	•/1•	•/19	•/•1	آزار عاطفى	پسر
1/48	•/••	Y/9V	4/90	•/٣٩	آزار جنسى	
1/88	•/••	•/44	٣/٨٩	•/44	نادیدهانگاری	_
1/•4	•/1•	•/••	-1/87	-•/11	مسخ واقعيت	
1/88	•/99	-•/•٣	-•/4٣	-•/•٣	جذبشدگی	
1/29	•/••	1/77	٣/١٠	•/٢٣	بی توجهی	
1/•9	•/11	•/91	1/27	•/•٩	آزار جسمى	
1/V•	•/٨۵	•/1٣	•/1٨	•/•1	آزار عاطفي	دختر
1/8.	۰/۰۵	1/19	1/94	./18	آزار جنسى	

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر شناخت رابطهٔ بین آسیبهای کودکی و تجارب تجزیهای با اعتیاد به اینترنت بود. یافتههای پژوهش بیانکنندهٔ این است که بین آسیبهای کودکی با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد. از بین زیرمقیاسها آزار جنسی بیش ترین ارتباط را داشت. همچنین جدول رگرسیون نشان داد که از بین زیرمقیاسهای آسیب کودکی، در بین پسران، آزار جنسی و در بین دختران بی توجهی، اعتیاد به اینترنت را بیش تر پیش بینی می کند. رابطهٔ آسیبهای کودکی و اعتیاد به اینترنت با یافتههای ارسلان، (۲۰۱۷)، دالبوک و همکاران، (۲۰۱۲)، کیم و همکاران، (۲۰۱۷) اچسی و همکاران، (۲۰۱۷) واسچیمنتی و همکاران (۲۰۱۷) همسو است. افرادی که در کودکی مورد آزار قرار گرفتهاند، در مقایسه با افراد عادی، توانایی کم تری برای

مقابله با چالش های زندگی روزمره دارند. گمنامی افراد در فضای مجازی و اینترنت، فضای امن تری را برای این گروه فراهم میکند و باعث جذب بیش تر آنها میشود(حسینی بهشتیان، ۱۳۹۱). برای فهم بهتر این ارتباط می توان به نظریهٔ جان بالبی اشاره کرد: از جمله مهم ترین عوامل تعیین کنندهٔ شخصیّت فرد در بزرگسالی، کیفیت رابطه با مراقب یا مادر است. اگر با کودکان بدرفتاری شود از جمله آسیبهای وارده، نداشتن دلبستگی ایمن با مادر است. این افراد دنیا را محیطی ناامن و استرس زا تصور کرده و توانایی مؤثر برای رویارویی با تنشهای زندگی ندارند (کیگان و همکاران، ۱۳۹۰). این گروه از اینترنت به عنوان ابزاری برای فرار از واقعیت استفاده میکنند. زیرا در این فضا بیشتر احساس امنیت میکنند و ایس مسأله آنها را در برابر اعتیاد به اینترنت آسیبپذیر میکند. از طرف دیگر این بدرفتاریها بـر مغـز و سیستم عصبی در حال رشد تأثیرات و پیامدهای منفی خواهد داشت(سادوک و همکاران، ۱۳۹۵ ونوروزی و همکاران، ۱۳۹۴) و باتوجه به اینکه در دوران رشد آسیبیدیری کودک بالاتر است، این آسیبها می تواند تأثیری ماندگار بر شخصیت و ساختار روانی کودک بگذارد. در دیدگاه روانکاوی نیز همان طور که در مقدمه طرح شد، یکی از علل اعتیاد، آسیبها و کمبودهای عاطفی کودکی است.

همچنین یافتهٔ دیگر پژوهش این است که بین تجارب تجزیهای با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد. در تحلیل رگرسیون نیز از بین خرده مقیاسها در دختران بیشترین سهم پیشبینی اعتیاد به اینترنت را نادیدهانگاری دارد. ارتباط بین تجارب تجزیهای و اعتیاد به اینترنت در پژوهشهای دالبوک و همکاران(۲۰۱۴)، لی و همکاران(۲۰۱۶)، بیولاکتی و همکاران(۲۰۱۷)، برناردی و پالانتی (۲۰۰۹) و کنان و همکاران (۲۰۱۲) تأیید شده است. افراد معتاد به اینترنت افرادی خسته و ملولند، از اضطراب اجتماعی رنج میبرند و انزوا و جمع گریزی بیش تری دارند (نیمز، ۲۰۰۸). افرادی که تمایل دارند از واقعیت دور باشند، از طرق مختلف به دنبال رفع این نیاز هستند و این مسأله اعتیاد به اینترنت را پیش بینی میکنـد. ایـن نیــاز از راه طبیعــی مانند تجزیه، از راههای شیمیایی مثل مصرف مواد یا انجام رفتارهایی چون استفاده از اینترنت رفع می شود (بیولاکتی و همکاران، ۲۰۱۷). در واقع به دلیل ناتوانی در مواجهه درست با واقعیتهای فشارآور فرد به دنبال فرار از آنها با روشهای ذکر شده است.

این یژوهش نشان می دهد که بین دو جنس در پیش بینی اعتیاد به اینترنت تف اوت وجود

دارد. آسیبهای کودکی در پسران بیش تر از دختران، اعتیاد به اینترنت را پیش بینی می کند، که با پژوهشهای اچ سی و همکاران(۲۰۱۶)، اسچیمنتی و همکاران(۲۰۱۷) همسو است. اعتیاد به اینترنت در پسران بیش از دختران است. اعتیاد به اینترنت می تواند هر دو جنس را گرفتار کند، اما از آن جا که شاید میزان نظارت والدین نسبت به دخترها بیش تر است، در نتیجه میزان دسترسی و استفاده افراطی از اینترنت در آنها کم تر از پسران مشاهده می شود.

محدودیتهای پژوهش حاضر در تفسیر و تعمیم نتایج آن نباید فراموش شود. این پژوهش در نمونه دانشجویان بود، بنابراین، تعمیم پذیری نتایج تا حدودی محدود است. از طرفی پژوهش از نوع همبستگی است و تفسیر علّی یافته ها امکان پذیر نیست. در سطح عملی و کاربردی، یافته های پژوهش می تواند نشان دهندهٔ اهمیت مقابله با بدرفتاری با کودکان باشد. همچنین به منظور پیشگیری و درمان اعتیاد به اینترنت می توان مداخله هایی با تمرکز بر آسیب های کودکی و تجارب تجزیه ای انجام داد. با توجه به کمبود قابل توجه پژوهش های کاربردی به ویژه در حوزه های درمانی، فیزیولوژیک و اثرات جسمانی مربوط به آن ها در این خصوص در کشور، پیشنهاد می شود طرحهای تجربی، کیفی و کاربردی ملّی با موضوعات مرتبط با اعتیاد به اینترنت اجرا شود.

تشکر و قدردانی

از کلیه دانشجویان دانشگاه بینالمللی امام خمینی(ره) که در راستای انجام این پژوهش ما را یاری نمودند، صمیمانه سپاسگزاری میشود.

منابع

بحری، نرجس.، صادق مقدم، لیلا.، خدادوست، لیلی.، محمدزاده، جلال و بنفشه، الهه (۱۳۹۰). وضعیت اعتیاد به اینترنت وارتباط آن با سلامت عمومی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد، مراقبتهای نوین، فصلنامه علمی دانشکاده پرستاری ومامایی دانشگاه علوم پزشکی سرجند، ۸ (۳): ۱۷۶–۱۷۳.

را جامع علوم الله

بهزادی نیا، مریم (۱۳۹۰). تعیین شیوع علائم تجزیه ای در دانشگاه همای سیستان و بلوچستان و زابل. یایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سیستان و بلوچستان.

بیدی، فاطمه و کارشکی،حسین(۱۳۹۲). *اعتیاد به اینترنت از دیـدگاه روانشناســـی*،تهــران:آوای نور.

- پلنت،جولی(۱۳۸۹).spss. ترجمهٔ علیرضا کاکاوند،کرج: سرافراز.
- حسینی بهشتیان، محمد (۱۳۹۱). رابطهٔ بین اعتیاد به اینترنت و ویژگیهای شخصیتی دانشجویان دانشگاههای دولتی شهر تهران. پژوهشنامه زنان، ۲(۲):۴۲-۲۳.
- سادوک، بنجامین جیمز.، سادوک، ویرجینیا آلکوت وروئیز،پدرو(۱۳۹۵). خلاصه روانپزشکی، ترجمهٔ فرزین رضاعی، تهران: ارجمند.
- سجادی، سیده فاطمه و دهقانی زاده، زهرا(۱۳۹۵). بررسی رابطهٔ ناگویی خلقی و تجزبیات تجزیهای با نگرشهای خوردن در دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز، مجله دانشگاه علوم بزشکی شهرکرد، ۱۸(۵):۸-۱۷.
- شمس اسفندآباد، حسن و نژاد نـادری, سـمیرا (۱۳۴۸). بررسـی مقایســهای کیفیــت زنــدگی و نگرش مذهبی در افراد معتاد /غیر
 - معتاد شهر کرمان، *مطالعات روانشناختی*، ۵(۱): ۱۳۹–۱۵۲.
- لعلی، محسن و عابدی، احمد (۱۳۸۷). بررسی رابطهٔ بین سابقه انواع بدرفتاری والدین در دوران کودکی با افسردگی دوران بزرگسالی در بیماران سرپایی مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان، مجله مطالعات روان شناختی، ۲(۴):۹۴-۸۱.
- گری. آر و واندن بوس (۲۰۰۶). فرهنگ توصیفی انجمن روان شناسی آمریکا APA جلد دوم، ترجمهٔ ۴۲ عضو هیئت علمی دانشگاههای کشور با هماهنگی دکتر حسن احدی، تهران: ارس. نوروزی چهار قلعه، پرستو.، هاشمی آذر، ژانت و صرامی فروشانی، غلامرضا(۱۳۹۴). مقایسه عملکرد عصب روانشناختی دانش آموزان دختر آزار دیده هیجانی و عادی، مجله مطالعات روانشناختی، ۱۲(۲):۷-۲۳.
- نوروزی، فاطمه (۱۳۷۲). بررسی پیشینه کودک آزاری و بیتوجهی در دانش آموزان ۱۴ ۱۸ ساله تهرانی. یایاننامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، انستیتو روانیزشکی تهران.
- کیگان،جروم.، هنری ماسن،پاول.، کارول هوستون،آلتا و کانجر،جان جین.(۱۳۹۰). *رشاد و شخصیت کودک*، ترجمهٔ مهشید یاسایی، تهران: مرکز.
- AdrianoSchimmenti, A., Passanisi,A.,Caretti,V., La Marca, L.,Granieri,A., Iacolino,C., Gervasi,A.M., Maganuco,N.R and Billieux,J. (2017).Traumatic experiences, alexithymia, and Internet addiction symptoms among late adolescents: A moderated mediation analysis. *Addictive Behaviors*, 64(1): 314–320.

- Bahri, N., SadeghMoghadam, L., Khodadost, L., Mohammadzade, J. and Banafsheh, E.(2011). Internet addiction status and its relation with students' general health at Gonabad Medical University Modern Care Journal, 8(3):166-173 (Text In Persian).
- Bernardi, S. and Pallanti, S. (2009). Internet addiction: a descriptive clinical study focusing on comorbidities and dissociative symptoms. Comprehensive Psychiatry 50(1):510-516.
- BehzadyNia, M.(2011). determination of incidence of dissociative symptoms in and Blouchestan and Zabul universities, MSs Thesis Psychology. University of Sistan & Balochestan (Text In Persian).
- Bidi, F. and Kareshki, H. (2012). The addiction to internet (from the perspective of psychology). Tehran: Avaynour publication (Text In Persian).
- Biolcati, B., Mancini, G. and Trombini, E. (2017). Brief report: the influence of dissociative experiences and alcohol/drugs dependence on Internet addiction. Mediteranean Journal of Clinical Psychology, 5 (1):1-12.
- Canan, F., Ataoglu, A., Ozcetin, A. and Icmeli, C. (2012). The association between Internet addiction and dissociation among Turkish college students, Comprehensive Psychiatry, 53(2):422–426.
- Chou, C., condron, L. and Belland, J.C. (2005). A review of research on internet addiction. Educational Psychology, 17 (4):363-388.
- Davis, R.A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use,. Computers In Human Behavior, 17(3):187-195
- Dalbudak, E., Evren, C., Aldmir, S. and Evren, B.(2014). The severity of internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative expriences, depression symptoms among Turkish university students. Psychiatry Research, 219(3):577-582.
- Gokmen, A. (2017). Psychological maltreatment, forgiveness, mindfulness, and internet addiction among young adults: A study of mediation effect. Computers In Huma n Behavior, 72(7): 57-66.
- Hosseini, B.M. (2012). The relationship between internet addiction and personality characteristics of students governmental universities of Tehran. Journal of Women's Research, 2(2): 23-42(Text In Persian).
- Kigan, J., Paul, H. M., Carroll, H. A. and Kanjer, J. J. (2011). Children development and personality Yth ed.(Translated by yasaee,M). Tehran: markaz(Text In Persian).
- Kim, B.N., Park, S. & Park, M.H. (2017). The Relationship of Sexual Abuse with Self-Esteem, Depression, and Problematic Internet Use in Korean Adolescents. Psychiatry Investig, 14(3):372-375
- Lali, M. & Abedi, A. (2010). A study of the relationship between child abuse and

- depression among out-patients at counseling center in Isfahan Journal of Psychological Studies,4(4):81-94(Text In Persian).
- Lee, T. K., Roh, S., Han, J. H., Park, S. J., Soh, M. A., Hanand, D. H. and Shaffer, H. G. (2016). The relationship of problematic internet use with dissociation among South Korean internet users, *Psychiatry Research*, 241(30): 66–71.
- Niemz, K. (2008). Prevalence of pathological internet use among university student and correlations with self-esteem. The general health questionnaire(GHQ), and disinhibition. Cyberpsychol Behave, 8(6):562-570.
- Noroozi, C.P., Hashemi, A.J. and Sarami Forooshani G.R. (2015). The comparison of neuropsychological function among emotionally abused and normal girl students. Journal Of Psychological Studies, 11(2):23-7(Text In Persian).
- Noroozi, F.(1993). A study on history of child abuse and neglect in Tehranian 14-18year old students. MSs Thesis in Psychology .Psychiatry Institute of Tehran(Text In Persian).
- Julie(2009).spss.Translated by Ali Pallant, Reza Kakavand.Karaj.Sarafraz publication(Text In Persian).
- Robertson, E.B., Susan, L. and Rao, S.A. (2003). Prevention drug use among children and adolescent, National institute on drug abuse, 2 th Eddition. Publishers: U.S. Department of Health & Human Services National Institues
- Sadock, B. J., Sadock, V. A. and Ruiz, P.(2015) . Synopsis of psychiatry. (Translated by: F.Rezaee). Tehran: Arjomand (Text In Persian).
- Sajadi, S. F. and Dehghanizadeh, Z. (2016). A survey on the relationship between alexithymia and dissociation experiences with eating attitudes in girl students of ShahidChamran University of Ahvaz Journal of Shahrekord University of Medical Sciences, 18(5): 8-17(Text In Persian).
- Sappington, A. (2015). Mental Health. (Translated by Hossein Shahi, B.H.). Tehran: ravan (Text In Persian).
- Shams, E.H. and Nejadnaderi, S. (2008). A comparative study of the quality of life and religious attitude among Addicted / non-addicted individuals in Kerman City. Journal of Psychological Studies, 5(1):139-152(Text In Persian).
- Vanden, B. and Gary, R. (2007) APA dictionary of psychology, volume 2. (translated by 42 faculty members of universities of country in coordinate of DrHasanAhady)Tehran:Aras(Text In Persian).

Psychological Studies Faculty of Education and Psychology, Alzahra University

Vol.15, No.1 Spring 2019

The Association between Childhood Traumas and Dissociative Experiences with Internet Addiction in university students

Seyede Mansourh Hakak*¹, Shokofe Kazemi²

and Ali Reza Kakayand³

Abstract

Internet use enhances life quality and wellbeing for many people; however, excessive use can result in many undesirable outcomes for healthy development and mental health. The purpose of this study was to investigate the association between childhood traumas and dissociative experiences with internet addiction. The study method was descriptive-correlational. The population of this study included all students of International University of Imam Khomeiny, during the academic year 1395-1396. A sample of 295 students were selected by random sampling. The study tools were Young internet addiction, Bernstein & Putnam dissociative experiences and Norouzy Charghale child abuse and questionnar. The data were analyzed by Pearson correlation and standard multiple regression. The results demonstrated that correlation between internet addiction with childhood traumas subscales ;neglect, physical, affective and sexual abuse; were positively significant. The correlation of all of dissociative experiences subscales: amnestic dissociation and absorption, except were positively significant. Also regression analysis for girls and boys showed that two groups were different in internet addiction and predictors. Both of childhood traumas and dissociative experiences predicted internet addiction in girls

Submit Date: 2017-10-29 Accept Date: 2018-11-12

DOI: 10.22051/psy.2018.17767.1509

^{1.} MSc, student of General psychology, Social Faculty, Imam Khomeine International university of Qazvin, Iran.

^{2.} MSc, student of General psychology, Social Faculty, Imam Khomeine International university of Qazvin, Qazvin, Iran.

^{3.} Associate professor of psychology, Social Faculty, Imam Khomeine International university of Qazvin, Qazvin, Iran

Abatraata	
Austracts	

but just childhood traumas could predict internet addiction in boys however this relationship was stronger in boys. So interventions, focused on childhood traumas and dissociative experiences can prevent and treat internet addiction.

Keywords: Childhood traumas, dissociative experiences, internet addiction

